

1.Обобщена информация за територията на РИОСВ-Плевен (област Плевен и област Ловеч):

Област Плевен обхваща територия от 4 653 кв. км, което е 4.2 % от територията на страната. Урбанизираните територии са 21 950 ха, което е 4.7 % от общата територия на областта. Земеделските земи на територията на Плевенска област са 379 180 ха, което е около 81.5 % от общата територия на областта, като най-разпространени са черноземните и алувиално-ливадните почви. По долините на реките и по брега на р. Дунав има ливадно-блатни почви. Горските територии са 43 430 ха, което е 9.3 % от територията на областта. Водните течения и водни площи са 15 350 ха, което е 3.3 % от територията на областта. Други – 5390 ха, което е 1.15 %;от територията на областта.

Област Ловеч обхваща територия от 4 128 кв. км, което е 3.7 % от територията на страната. Земеделските земи на територията на Ловешка област са 205 224.9 ха, което е 38.90 % от територията на област Ловеч. Характерно за областта е, че близо 2/3 от общата площ е планинска, а останалата 1/3 е полупланинска и равнина. Почвите в областта са разнообразни. За старопланинската част са характерни типични кафяви горски и планинско-ливадни почви, също така сивите горски почви, а по долините на реките алувиално-ливадните почви. Горските територии са 160 616 ха, което е 40% от територията на областта.

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

На територията на РИОСВ – Плевен (Плевенска и Ловешка област) броят на пунктовете по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг е 33. През 2014 година Регионална лаборатория (РЛ) - Плевен е извършила пробонабиране от 9 пункта със следните номера: № 114 – Кнежа, № 144 – Драгана, № 159 – Старо село, № 160 – Радювене, № 174 - Балканец, № 175 – Добродан, № 177 – Дойренци, № 190 – Априлци, № 193 – Карпачево, както и на 2 пункта от I-во ниво Национални паркове, а именно: Централен балкан – м. „Болованя“ (Тетевен)-безлесна зона, Централен балкан – м. „Голям Осрядък“ (Стоките)-горски фонд. Извършено е съответното изпитване на пробите съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) Годишна програма за мониторинг на почви. Всяка проба се извършва в две дълбочини: от 0-20 см и от 20-40 см за обработваеми земи. Следят се следните показатели: активна реакция на почвата (pH), биогенни елемент - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на тежки метали и металоиди в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Съгласно чл. 5, ал. 7 от Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, изпълнителния директор на ИАОС предоставя информация от НСМП на заинтересуваните лица/организации.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

До 2011 г. данните за нарушени терени се предоставяха в РИОСВ от миннодобивните фирми чрез изготвянето на годишните работни проекти, които включваха и отчет за предходната година. С настъпилите промени през 2011 г. в Закона за подземните богатства (ЗПБ), компетентен орган е Министерство на икономиката и енергетиката (МИЕ), а от 2015 г. е Министерство на енергетиката. Поради това РИОСВ – гр. Плевен не разполага с актуална информация за нарушени терени (земи и почви) от добивната промишленост. РИОСВ осъществяват контрол на обекти с дейности по предоставени разрешения за търсене и

проучване и за проучване и концесии за добив съгласно изискванията на чл.90, ал.2 от Закона за подземните богатства при условията на глава девета от Закона за опазване на околната среда. Взето е участие в 3 комисии за рекултивация на нарушени терени - минни обекти (кариери), назначени съответно от Министъра на земеделието и храните и от Кмета на община Луковит.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През 2014 г. в РИОСВ – Плевен не е постъпвала информация за замърсяване на почви с продукти за растителна защита (ПРЗ). Съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, през 2014 година РЛ-Плевен е извършила пробонабиране от 9 пункта. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на органохлорни пестициди е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

На територията на РИОСВ – Плевен (Плевенска и Ловешка област) има 78 склада, от които 5 са централизирани, както и 3 площадки с общо 54 контейнери Б-Б куб, съдържащи негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (ПРЗ), заведени в регистъра на ИАОС за негодни и излезли от употреба ПРЗ. През 2014 г. планоно са проверени 4 площадки с 54 контейнери тип Б-Б куб и 5 централизирани склада. При проведения контрол за състоянието на централизираните складове и Б-Б кубовете за съхранение на негодни и излезли от употреба ПРЗ са констатирани незначителни нарушения на целостта на някои от Б-Б кубовете, които са ремонтирани, а на един централизиран склад е извършен частичен ремонт на стената, след дадени предписания от страна на РИОСВ Плевен. Не е констатирано замърсяване на почви с негодни ПРЗ. Извършени са и извънредни проверки на 2 склада за негодни ПРЗ по писмо на МОСВ и по сигнал за новооткрит (не вписан в регистъра на ИАОС) склад за негодни ПРЗ. Чрез участие в комисии по заповеди на Областните управители на област Плевен и област Ловеч и във връзка с постановление на Окръжна прокуратура - Ловеч са проверени 19 склада за негодни ПРЗ, от които 2 склада на територията на област Плевен и 17 на територията на община Ловеч. По почвен мониторинг - III ниво - локални почвени замърсявания през м. декември 2014 г. е изготвена актуална информация за ИАОС чрез попълване на 3 регистъра за складове, централизирани складове и площадки с Б-Б кубове относно състоянието и местоположението на складовете за съхранение на негодни и излезли от употреба ПРЗ на територията на РИОСВ – Плевен.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2014 година РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 9 пункта съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви, касаеща почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на устойчивите органични замърсители (полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили) е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата. При плановете проверки през 2014г. на обекти за добив на нефт и газ не са констатирани замърсявания на почви с нефт. Констатирано е, че се спазват мерките за опазване на почвите, заложените в годишните проекти за разработка на находищата. През 2014 г. са извършени и 2 проверки по сигнали. Едната проверка е във връзка с изтичане на нефт от нефтопровод, като е установено, че са предприети действия от страна на концесионера по обезопасяване на пробива и е извършено почистване на тревната растителност и почви в района на пробива. Другата проверка е на неизползваем сондаж за добив на природен газ в с. Деветаци, общ. Ловеч, за която през м. април 2014 г. е свикана комисия по заповед на Областния управител на област Ловеч във връзка със сигнал за изтичане на газ. Констатирано е, че има изтичане на газ и водна емулсия поради това, че част

от съоръжението е разрушено. Взетата е почвена проба от района на сондажа и е извършен анализ на почвените извадки, от които е видно, че са налице вредни изменения на почвата в района на сондажа в следствие от химическо замърсяване над пределно допустимите количества с нефтопродукти, въз основа на което на Областния управител на Област Ловеч са дадени предписания за предприемане на действия по обезопасяване на сондажа и по почистване на замърсената почва с нефтопродукти в района на сондажа. При извършен последващ контрол е констатирано, че са предприети действия по обезопасяване на сондажа, а Областният управител на област Ловеч е уведомил Министъра на икономиката и енергетиката за възникналия проблем със сондажа с молба за предприемане на действия по компетентност и решаване на проблема. Дадено е и предписание за извършване на периодично наблюдение на сондажа с цел предотвратяване на непосредствена опасност за живота и здравето на хората и замърсяване на компонентите на околната среда до окончателно решаване на проблема. Престои пълна инвентаризация на такива изоставени сондажи от Министерство на енергетиката и изработване на проект, включващ количествено-стойностна сметка за ликвидиране на потенциално опасните неизползваеми сондажи.

6. Ерозия на почвите

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

На територията на Плевенска област няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява на ветрова ерозия, която нанася щети, налагащи противоерозионни мероприятия. По брега на р. Дунав има брегова ерозия и свлачищни процеси, особено в Община Никопол.

Що се касае до област Ловеч, тя е сред най-заstraшените по отношение на почвени загуби от водна ерозия в земеделските земи (по 4,6% годишно) и сред областите с най-висок риск от проява на площна водна ерозия на почвата на земеделските земи (10 – 12 t/ha y).

В РИОСВ – Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2014 г. Оценка на водната и ветрова ерозия за всяка година се извършва чрез математически модел в ИАОС.

Във връзка с контрола по предотвратяване на вредни изменения, водещи до физическа деградация върху почвата в следствие от изгаряне на стърнища и растителни остатъци през 2014 г. са извършени общо 21 проверки (плани и извънредни) в 16 общини. При някои от проверките е констатирано изгаряне на житни и царевични стърнища, за което са съставени 5 акта за установяване на административни нарушения (АУАН) по ЗООС.

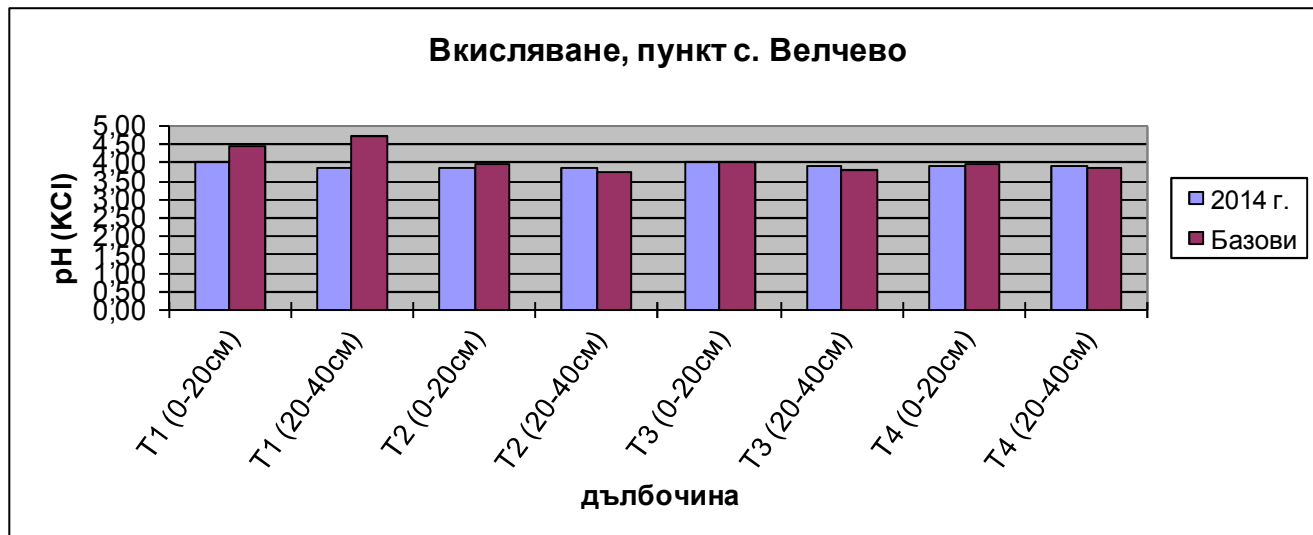
7. Засоляване и вкисляване на почвите

- По почвен мониторинг II-ро ниво – “Засоляване” са определени 3 пункта, от които се извършва пробонабиране всяка година на почви и подпочвени води от близкия дренажен канал до пункта. За територията на РИОСВ – Плевен пунктовете са в землищата на с. Брест,

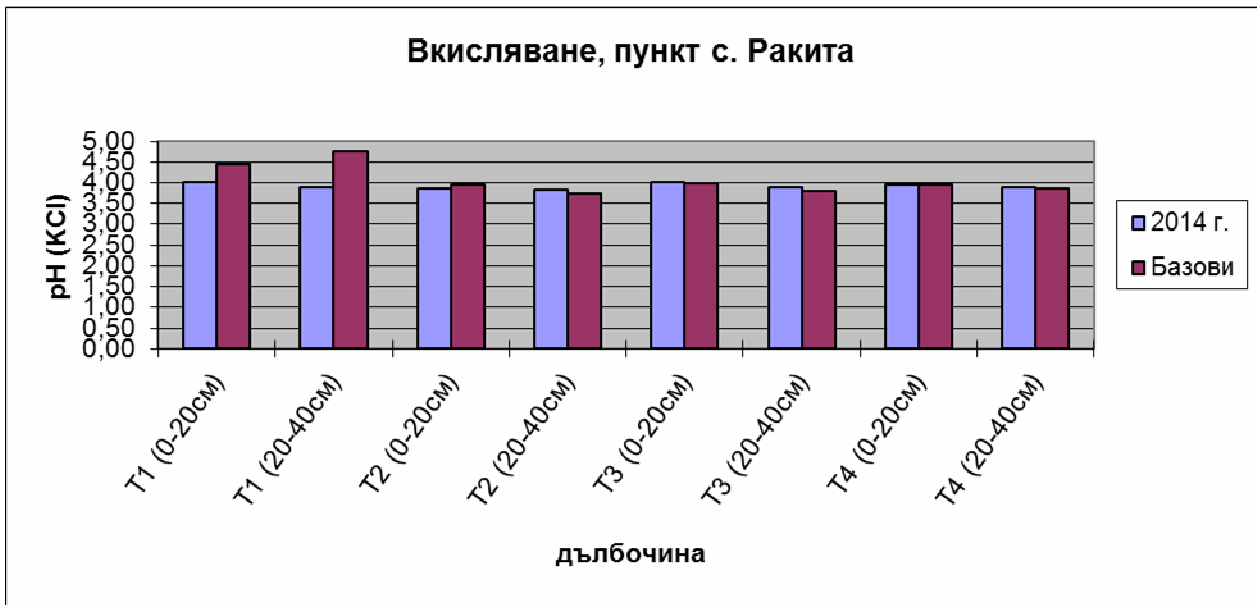
с. Загражден и с. Дъбован – всичките в община Гулянци. През 2014 година е утвърдена Годишна програма за мониторинг на почви от изпълнителния директор на ИАОС за трита пункта. РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 2 пункта (с. Брест и с. Дъбован), както почвени проби, така и водни проби от близките до пунктовете дренажни канали. За пункта в с. Загражден не са извършени пробонабирания от дренажен канали и почвени извадки поради заливане на пункта с високи подпочвени води (близо е до р. Дунав). Извършено е изпитване на почвените извадки. Базовите оценки на почвените реакции за трите пункта са съответно: с. Брест - от слабо алкална до алкална, с. Загражден - от слабо алкална до силно алкална, с. Дъбован - от слабо алкална до алкална. Базовите оценки по разновидност на степента на засоляване за трите пункта е съответно: с. Брест - от незасолена до слабо засолена, с. Загражден - от незасолена до слабо засолена, с. Дъбован - незасолена. От резултатите от почвеното изпитване през 2014 г. се потвърждава, че няма значителна промяна спрямо базовите показатели за 2 - та пункта.

- По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” са определени 5 пункта за наблюдение на територията на инспекцията: землищата на с. Ракита, с. Добревци, с. Горни Дъбник, с. Гривица и с. Велчево. Периодичността на вземане на проби е през една, две, три и/или четири години в зависимост от почвеното различие, през есента. През 2014 г. са взети почвени проби от РЛ - Плевен от пунктовете в с. Велчево и в с. Ракита съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви. Взети са проби от 4 точки (Т1 до Т4) в две дълбочини: от 0-20 см и от 20-40 см. Анализира се киселинността на почвите – рН (КСІ) и степента на наситеност на почвите в бази (V%). След анализ на резултатите от изпитването се констатира, че има незначително превишение по показател рН (КСІ) в точки Т2 и Т3 в двете дълбочини спрямо базовите показатели за пункта.

Резултатите за пунктовете в землищата на с. Велчево и с. Ракита са представени във фиг. 1 и фиг. 2

Фиг.1

Фиг. 2

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

Нерегламентираните сметища са потенциален източник на замърсяване на почвите, поради което РИОСВ Плевен осъществява последващ контрол на терените на закритите сметища. През 2014 г. е провеждан контрол на закрити през предходните периоди нерегламентирани сметища. Извършени са 18 проверки на терените на закрити сметища. При проверките не са открити новосъздадени незаконни сметища.

Съгласно т.16 от ДР на Закона за почвите “Селскостопански отпадъци извън обхвата на Закона за управление на отпадъците” са животински фекалии (твърд и течен торов отпад), трупове на животни и други неопасни вещества, използвани или получени от дейности в селското стопанство. РИОСВ–Плевен упражнява контрол съгласно разпоредбите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) във връзка с предотвратяване на вредни изменения на почвата, водещи до нарушаване на почвените функции в следствие замърсяване с пресен торов отпад. При проверките на животновъдни обекти през 2014 г. е констатирано, че все повече земеделските производители, които имат регистрирани животновъдни обекти са наясно, че формираният от животновъдната дейност торов отпад трябва да се съхранява и използва (оползотворява) след престояването му съгласно правилата за добра земеделска практики. Осигурени са подходящи площадки или съоръжения за временно съхранение на торовия отпад, а на някои от тях са дадени предписания за осигуряване на подходящи торови площадки или съоръжения, които са изпълнени. Не е констатирано замърсяване на почви с пресен торов отпад.

9 . Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи, а също така и на всеки един от нас. Това може да се осъществи посредством прилагане на добри земеделски практики и повишаване информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи, както и по отношение предприетите мерки за опазването на този компонент на околната среда. Грижата за опазването на земите и почвите е обща отговорност на всички, които живеят на планетата Земя.

Що се касае до опазването на почвите от вредни изменения в следствие от изгарянето на стърнища, масова практика е някои собственици или ползватели на земеделски земи да не спазват забраните, разписани в няколко закона. Изгарянето на стърнища и растителни остатъци води до вредни изменения на почвата, като се унищожават органичните съставки на повърхностния почвен слой, както и микроорганизмите, които подпомагат естественото почвообразуване. Също така се унищожават представители на защитени и други биологични видове, техните местообитания и места за размножаване. При изгарянето на стърнища в атмосферата се отделя голямо количество вредни газове, които засилват парниковия ефект и водят до промяна в климата. РИОСВ - гр. Плевен извършва проверки по компетентност съгласно ЗООС, но би следвало да се засили контролът и от страна на кметовете на общините, които също имат задължения да упражняват контрол съгласно разпоредбите на Закона за опазване на земеделските земи и Закона за почвите. Само с общите усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

Чрез участието ни в 6 комисии по чл. 17, ал.1 т.1 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ) в Областна дирекция “Земеделие” – Ловеч превантивно са обхванати обектите, за които се налага промяна предназначението на земеделски земи и за които има издадени решения за преценяване необходимостта от ОВОС, по ДОВОС или ЕО.

В заключение може да се каже, че почвите на територията на РИОСВ – гр. Плевен са в добро екологично състояние, което е видно от резултатите от мониторинга, както и от осъществената контролна дейност за спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда и Закона за почвите.